

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز آمار ایران

نتایج آمارگیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک

بهار ۱۴۰۴

مرکز آمار ایران

نشانه‌های نشریات مرکز آمار ایران

- آمار گردآوری نشده است.
- ... آمار در دسترس نیست.
- x ذاتاً یا عملاً وجود ندارد.
- xx جمع و محاسبه غیر ممکن یا بی‌معنی است.
- رقم کمتر از نصف واحد است.
- رقم (نسبت) ناچیز و قابل صرف‌نظر کردن است.
- * رقم غیر قطعی است.
- ** رقم جنبه تخمینی دارد.
- ⊖ به‌دلیل حفظ محرمانگی، رقم قابل انتشار نیست.

اختلاف در سرجمع‌ها به علت سرراست کردن ارقام است. محاسبه نسبت‌ها و شاخص‌ها قبل از سرراست کردن ارقام صورت گرفته است.

پیشگفتار

با توجه به ویژگی‌های دام سبک، جمعیت این نوع دام در طول سال همواره در حال تغییر است، به‌نحوی که معمولاً با افزایش زایش در فصل‌های پاییز و زمستان، جمعیت افزایش می‌یابد و در فصل‌های بهار و تابستان، با کاهش زایش و همچنین خروج دام‌های پرواری از بهره‌برداری‌ها، جمعیت کاهش می‌یابد؛ هرچند در برخی سال‌ها به علل شرایط مختلف نظیر تغییرات اقلیمی، این روند دچار تغییرات اندکی می‌شود. با هدف اندازه‌گیری این تغییرات، اجرای طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک از آذر ماه سال ۱۳۹۸ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت.

در این طرح آمارگیری اطلاعات مربوط به تعداد دام سبک در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس، تعداد دام زنده به‌دنیا آمده و تعداد دام عرضه شده برای کشتار در فصل آمارگیری در زمان مرجع آخرین ماه هر فصل، از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار دارای دام سبک که با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ و با روش‌های نمونه‌گیری انتخاب شده‌اند، پرسیده می‌شود و نتایج با روش‌های آماری به سطح کل جامعه تعمیم داده می‌شود. نشریه حاضر، حاوی اطلاعات حاصل از اجرای طرح در خرداد ماه ۱۴۰۴ است.

نتایج حاصل از این طرح، علاوه بر کمک به برنامه‌ریزی‌های تخصصی بخش دام، اطلاعات ارزشمندی برای متولیان تنظیم بازار فرآورده‌ها و نهاده‌های مرتبط با دام سبک و محققان نیز فراهم می‌آورد.

امید است که اطلاعات ارائه شده مورد استفاده تصمیم‌گیران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران قرار گیرد و این مرکز با بهره‌گیری از نظرات آنان در تهیه و ارائه اطلاعات دقیق و بهنگام آماری مورد نیاز گام‌های مؤثرتری بردارد.

شایان ذکر است اطلاعات این نشریه از طریق درگاه ملی ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی می‌باشد.

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۲.....	مقدمه.....
۳.....	راهنمای کاربران.....
۴.....	مشخصات کلی طرح.....
۷.....	تعاریف و مفاهیم.....
۸.....	خلاصه یافته‌ها.....
۱۱.....	جدول‌های آماری.....

مرکز آمار ایران

مقدمه

به‌منظور برآورده نمودن نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش دام از تعداد دام سبک در خرداد ۱۴۰۴ و تعداد دام زاییده شده و تعداد دام پروار شده در فصل بهار، طرح آمارگیری نمونه‌ای اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک از ۱۸ لغایت ۲۸ خرداد در ۳۱ استان کشور اجرا شد. در این طرح، اطلاعاتی در مورد «تعداد دام در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس» و «تعداد دام زنده به‌دنیا آمده و تعداد دام پروار شده در فصل بهار» از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار نمونه در کشور که با روش‌های آماری، انتخاب شده‌اند به شیوه آمارگیری تلفیقی (تلفنی - حضوری) جمع‌آوری شد و با روش‌های آماری به سطح جامعه (کل کشور) تعمیم داده شد. استفاده از اطلاعات ارائه شده مستلزم آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات فنی و روش‌های اجرایی به‌کار رفته در این طرح آمارگیری است که ممکن است با برداشت‌های موجود در اذهان عمومی متفاوت باشد. به‌منظور ممانعت از برداشت‌های سلیقه‌ای از نتایج طرح، مطالعه تعاریف و مفاهیم به‌کار رفته در این طرح به کاربران محترم توصیه می‌شود.

مرکز آمار ایران

راهنمای کاربران

نکات مورد توجه در جدول‌های آماری

هر جدول آماری از عنوان، سرستون‌ها، ستون شرح و متن جدول تشکیل شده است که باید به مندرجات آن‌ها به دقت توجه شود. متن جدول شامل اعدادی است که اطلاعات آماری را تشکیل می‌دهند و به‌وسیله مندرجات سه قسمت (عنوان، سرستون و شرح) قابل درک و تبیین می‌باشد.

در عنوان جدول معمولاً زمان آماری و ماهیت یا موضوع اعداد متن جدول به‌طور کلی توضیح داده می‌شود. ستون شرح و سرستون‌ها به‌طور دقیق ماهیت و مفهوم اطلاع مندرج در خانه محل تقاطع را مشخص می‌کند.

توضیحات مهم:

۱- پس از گذشت دو سال از اجرای طرح آمارگیری دام سبک (مهر ۱۳۹۷ لغایت شهریور ۱۳۹۹) و کسب اطلاعات جدید و به روز از فعالیت دامداری کشور که از اجرای طرح آمارگیری تفصیلی از دامداری‌های کشور (مهر و آبان سال ۱۳۹۹) حاصل شد، روش محاسبه برآوردهای طرح آمارگیری دام سبک، بررسی و مورد بازنگری قرار گرفت.

۲- با توجه به سهم اندک شیر گوسفند و بز از کل مقدار تولید شیر دام در کشور (کمتر از ۱۰ درصد)، اطلاعات مربوط به این قلم آماری در طرح برآورد نمی‌شود.

۳- با توجه به اجرای سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۴۰۳ در فصل پاییز (آبان و آذر)، طرح آمارگیری اندازه‌گیری تعداد و تولیدات دام سبک - دوره پاییز ۱۴۰۳ با یک ماه تأخیر و در دی‌ماه انجام شد. در این دوره، اطلاعات مربوط به تعداد دام در روز آمارگیری (انتهای دی) اخذ شد و اطلاعات مربوط به تعداد دام زنده به‌دنیا آمده و تعداد دام در حال پروار، برای فصل پاییز کسب شده است.

مشخصات کلی طرح

سابقه طرح

این طرح آمارگیری از نیمه دوم سال ۱۳۹۸ به صورت فصلی اجرا می‌شود.

هدف کلی

هدف کلی از اجرای این طرح، برآورد تعداد و میزان تولیدات دام سبک (دام زنده به دنیا آمده و دام پروار شده) در فصل‌های مختلف سال است.

جامعه هدف

جامعه هدف طرح، همه بهره‌برداران‌های کشاورزی در نقاط شهری یا روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن و بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش دام سبک هستند.

جامعه آمارگیری

جامعه آمارگیری این طرح، شامل همه بهره‌برداران‌های کشاورزی دارای فعالیت پرورش دام سبک در نقاط شهری و روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، خانوارهای معمولی غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که بنا بر اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، در شهرستان‌های دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده‌اند^۱.

واحد آماری

واحد آماری این طرح، یک بهره‌برداران‌های کشاورزی دارای فعالیت پرورش دام سبک در نقاط شهری یا روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، خانوارهای معمولی غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش دام سبک هستند.

زمان آماری

زمان آماری برای بخشی از داده‌های این طرح، روز آمارگیری و برای بخشی دیگر، فصلی بهار ۱۴۰۴ است.

^۱ شهرستان‌هایی که کمتر از ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک داشتند، به دلیل مسائل اجرایی و همچنین نبود تعداد کافی نمونه جایگزین از جامعه آمارگیری کنار گذاشته شدند اما اطلاعات آن‌ها با روش‌های آماری برآورد شده و در نتایج طرح، لحاظ می‌شود.

زمان آمارگیری

زمان آمارگیری این طرح برای فصل بهار ۱۴۰۴ از ۱۸ الی ۲۸ خرداد ماه بوده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

اطلاعات از طریق مصاحبه تلفنی - مراجعه حضوری جمع‌آوری شد. در صورت عدم همکاری بهره‌بردار نمونه اصلی، پرسشنامه برای واحدهای نمونه جایگزین تکمیل شد.

سطح ارائه برآوردها

برآوردها در سطح کل کشور ارائه شده است.

پارامترهای مورد نظر

پارامترهای اصلی مورد نظر طرح به شرح زیر است:

- تعداد «گوسفند و بره».
- تعداد «بز و بزغاله».

خطای نمونه‌گیری قابل پذیرش

حداکثر خطای نمونه‌گیری مورد پذیرش برای متغیر «تعداد دام سبک»، حداکثر ۵ درصد پیش‌بینی شده است.

چارچوب نمونه‌گیری

چارچوب نمونه‌گیری این طرح از اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ به دست آمد. با توجه به این‌که نمونه‌گیری در دو مرحله انجام شد، چارچوب لازم برای هر یک از مراحل نمونه‌گیری به شرح زیر تهیه شد:

مرحله اول: فهرست همه شهرستان‌هایی که بر اساس اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بودند. این چارچوب علاوه بر اطلاعات جغرافیایی، شامل متغیر «تعداد بهره‌بردار دارای دام سبک» بود.

مرحله دوم: فهرست همه بهره‌برداران دارای فعالیت پرورش دام سبک، در هر یک از واحدهای نمونه‌گیری مرحله اول بود که بر اساس سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بودند. این چارچوب علاوه بر اطلاعات جغرافیایی، شامل متغیر «تعداد دام سبک» بود.

واحد نمونه‌گیری

واحد نمونه‌گیری هر یک از مراحل نمونه‌گیری به شرح زیر است:

مرحله اول: یک شهرستان که در سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده است.

مرحله دوم: یک بهره‌بردار دارای فعالیت پرورش دام سبک که در سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده است.

روش نمونه‌گیری

در این طرح، از روش نمونه‌گیری احتمالی دو مرحله‌ای استفاده شده است. در مرحله اول در هر استان، تعدادی شهرستان به عنوان نمونه انتخاب شدند. سپس در هر شهرستان نمونه، تعدادی بهره‌بردار به عنوان نمونه انتخاب شدند.

مرکز آمار ایران

تعاریف و مفاهیم

بهره‌برداری کشاورزی

یک واحد تولیدی اقتصادی کشاورزی است که تحت مدیریت واحدی قرار دارد.

بهره‌برداری پرورش دهنده دام سبک

یک بهره‌برداری کشاورزی است که به پرورش دام سبک در روز آمارگیری می‌پردازد.

دام سبک

منظور از دام سبک، گوسفند و بره و بز و بزغاله است که ممکن است به صورت سنتی یا صنعتی نگهداری شود.

دام زنده به دنیا آمده

بره یا بزغاله متولد شده در فصل آمارگیری است هرچند که بعد از تولد مرده باشد.

دام پرواری

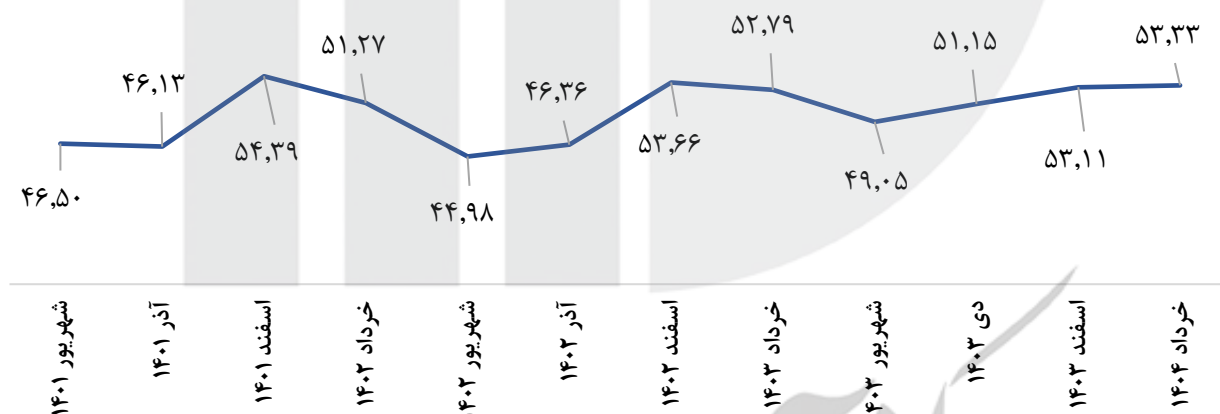
دام پرواری، دامی است که در هر سن و جنس، به منظور افزایش وزن، تحت برنامه معینی، برای مدتی نگهداری می‌شود.

خلاصه یافته‌ها

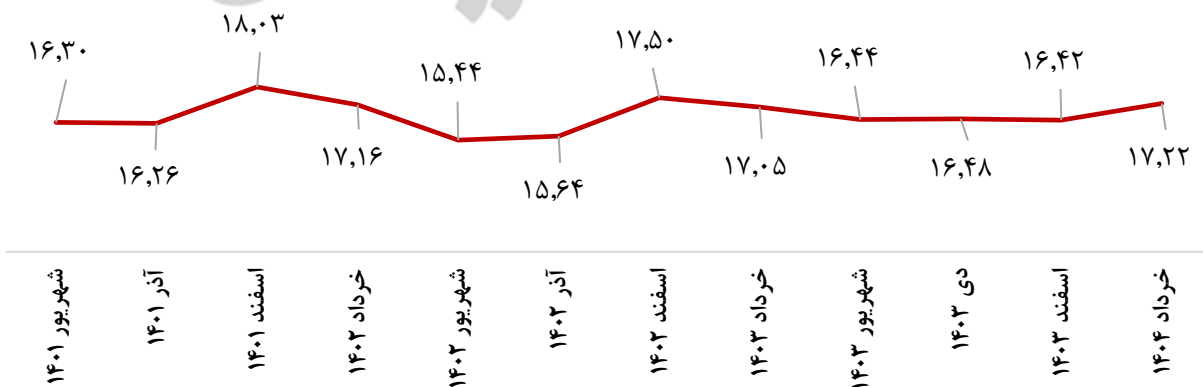
تعداد دام سبک

نتایج طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک، در بهار ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که تعداد گوسفند و بره موجود در دامداری‌های کشور در خرداد ماه ۵۳/۳۳ میلیون رأس و تعداد بز و بزغاله ۱۷/۲۲ میلیون رأس بوده است.

نمودار ۱- تغییرات تعداد گوسفند و بره در دامداری‌های کشور (میلیون رأس)

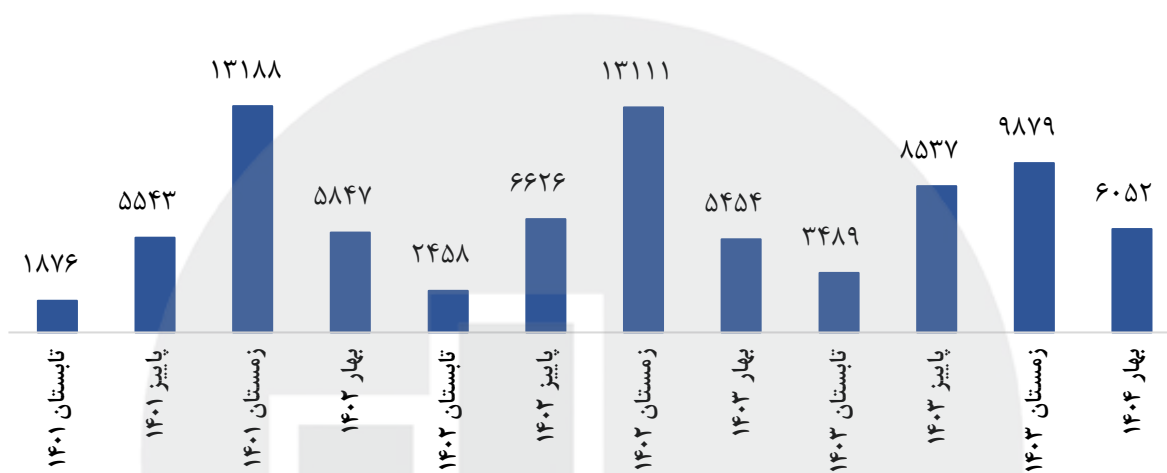
نمودار ۲- تغییرات تعداد بز و بزغاله در دامداری‌های کشور (میلیون رأس)

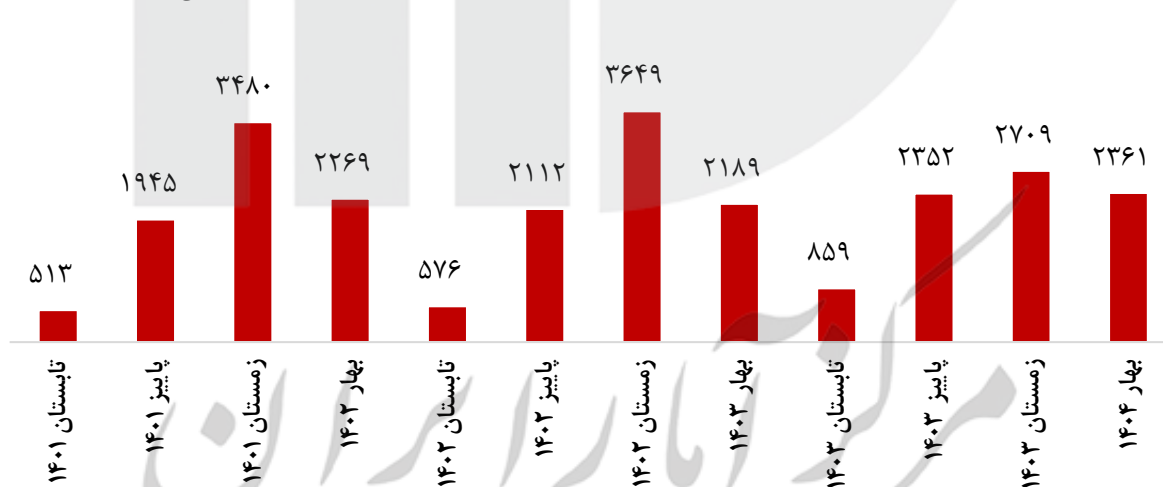
تعداد بره و بزغاله زنده به دنیا آمده

در فصل بهار، ۶/۰۵ میلیون رأس بره و ۲/۳۶ میلیون رأس بزغاله در بهره‌برداری‌های پرورش‌دهنده دام سبک کشور متولد شده است.

نمودار ۳- تعداد بره زنده به دنیا آمده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

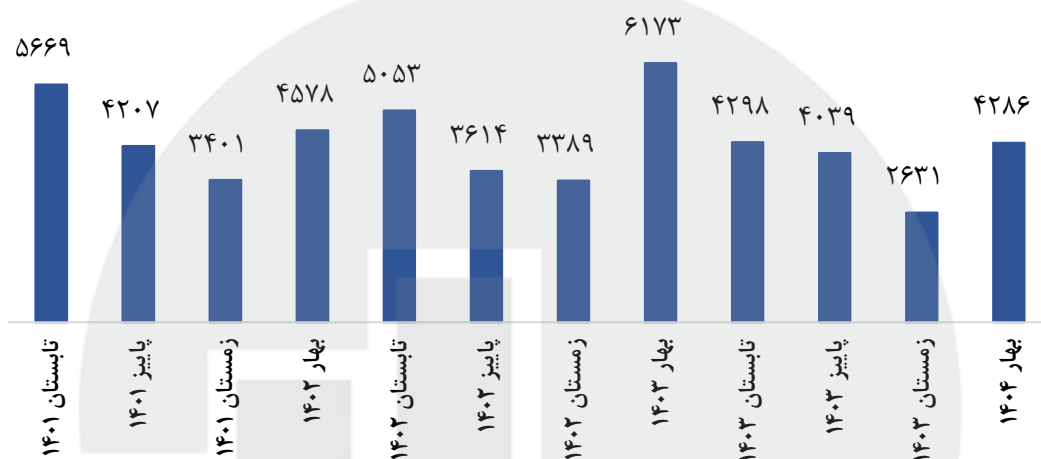
نمودار ۴- تعداد بزغاله زنده به دنیا آمده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

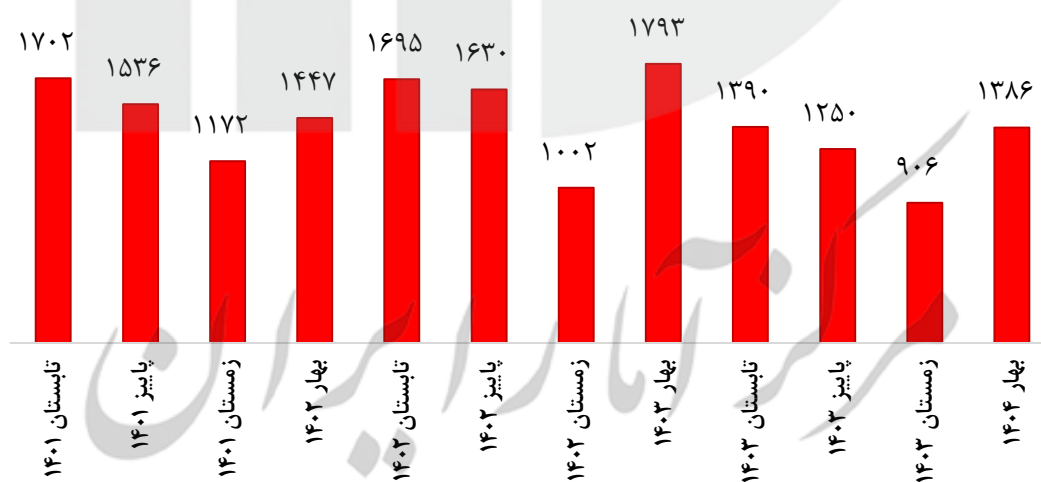
تعداد دام پروار شده

در این فصل، ۴/۲۹ میلیون رأس گوسفند و بره و ۱/۳۹ میلیون رأس بز و بزغاله در دامداری‌های کشور پروار شده است.

نمودار ۵- تعداد گوسفند و بره پروار شده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

نمودار ۶- تعداد بز و بزغاله پروار شده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

جدول‌های آماری

جدول ۱ - تعداد گوسفند و بره به تفکیک سن و جنس - شهریور ۱۴۰۱ لغایت خرداد ۱۴۰۴ (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا ۵ ماه		از ۶ ماه تا ۱۲ ماه		بیش‌تر از یک سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
شهریور ۱۴۰۱	۴۶۴۹۰	۴۸۵۷	۳۴۰۴	۵۱۶۹	۲۲۱۴	۲۹۲۶۶	۱۵۷۸
آذر ۱۴۰۱	۴۶۱۳۴	۴۴۴۴	۳۶۱۸	۴۵۲۸	۲۱۳۷	۲۹۷۴۰	۱۶۶۸
اسفند ۱۴۰۱	۵۴۳۹۳	۹۳۷۹	۸۲۴۶	۳۰۹۴	۱۵۰۳	۳۰۵۶۰	۱۶۱۱
خرداد ۱۴۰۲	۵۱۲۷۵	۷۶۵۳	۶۱۹۷	۳۷۷۳	۲۱۰۷	۲۹۹۰۴	۱۶۴۱
شهریور ۱۴۰۲	۴۴۹۷۷	۴۵۱۷	۳۳۱۶	۴۷۱۸	۲۵۱۸	۲۸۳۲۴	۱۵۸۳
آذر ۱۴۰۲	۴۶۳۶۲	۵۲۷۸	۴۲۶۳	۴۰۴۸	۲۲۸۸	۲۸۸۲۶	۱۶۵۷
اسفند ۱۴۰۲	۵۳۶۶۲	۹۶۴۹	۸۴۷۵	۳۵۰۱	۱۶۵۲	۲۸۷۷۳	۱۶۱۲
خرداد ۱۴۰۳	۵۲۷۸۷	۸۶۴۷	۶۶۹۸	۴۶۹۳	۲۵۸۶	۲۸۶۴۵	۱۵۱۸
شهریور ۱۴۰۳	۴۹۰۴۸	۵۸۰۹	۴۰۳۷	۵۹۸۹	۲۹۵۸	۲۸۶۷۴	۱۵۸۱
دی ۱۴۰۳	۵۱۱۵۲	۷۰۲۵	۵۷۷۰	۴۷۹۱	۲۳۵۳	۲۹۵۶۱	۱۶۵۲
اسفند ۱۴۰۳	۵۳۱۱۲	۹۵۹۷	۸۱۶۹	۳۹۴۳	۱۷۱۴	۲۸۱۳۷	۱۵۵۲
خرداد ۱۴۰۴	۵۳۳۳۴	۸۶۲۸	۶۵۲۳	۴۷۵۳	۲۱۶۱	۲۹۶۷۴	۱۵۹۵

جدول ۲ - تعداد بز و بزغاله به تفکیک سن و جنس - شهریور ۱۴۰۱ لغایت خرداد ۱۴۰۴ (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا ۵ ماه		از ۶ ماه تا ۱۲ ماه		بیش‌تر از یک سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
شهریور ۱۴۰۱	۱۶۳۰۰	۱۸۰۷	۱۲۱۴	۲۰۰۱	۷۰۸	۹۷۵۴	۸۱۶
آذر ۱۴۰۱	۱۶۲۶۲	۱۶۶۳	۱۲۵۱	۲۰۳۰	۷۱۷	۹۷۲۹	۸۷۲
اسفند ۱۴۰۱	۱۸۰۳۳	۲۷۸۰	۲۳۰۲	۱۵۷۷	۶۵۲	۹۹۰۵	۸۱۷
خرداد ۱۴۰۲	۱۷۱۶۳	۲۶۲۴	۲۰۲۷	۱۵۱۰	۶۹۸	۹۵۰۳	۸۰۱
شهریور ۱۴۰۲	۱۵۴۳۸	۱۷۵۲	۱۱۹۳	۱۶۹۸	۷۷۱	۹۳۱۸	۷۰۶
آذر ۱۴۰۲	۱۵۶۴۰	۲۰۲۷	۱۵۲۱	۱۵۳۷	۶۳۳	۹۲۴۴	۶۷۹
اسفند ۱۴۰۲	۱۷۵۰۲	۳۱۲۶	۲۵۲۳	۱۲۸۸	۵۶۶	۹۳۴۱	۶۵۸
خرداد ۱۴۰۳	۱۷۰۵۴	۲۷۴۸	۲۰۲۲	۱۶۳۲	۶۷۷	۹۳۱۹	۶۵۸
شهریور ۱۴۰۳	۱۶۴۴۳	۲۰۹۴	۱۳۸۲	۱۹۹۰	۷۸۲	۹۵۳۸	۶۵۸
دی ۱۴۰۳	۱۶۴۷۶	۲۲۷۶	۱۵۹۹	۱۷۲۶	۷۸۶	۹۴۲۳	۶۶۷
اسفند ۱۴۰۳	۱۶۴۲۱	۲۸۰۶	۲۱۴۰	۱۴۹۸	۶۶۲	۸۷۰۶	۶۰۸
خرداد ۱۴۰۴	۱۷۲۲۵	۲۸۸۷	۲۰۸۸	۱۶۵۰	۶۹۹	۹۲۱۰	۶۹۱

مرکز آمار ایران

جدول ۳ - تعداد دام زنده به دنیا آمده و پروار شده - تابستان ۱۴۰۱ لغایت بهار ۱۴۰۴ (هزار رأس)

فصل	گوسفند و بره		بز و بزغاله	
	بره زنده به دنیا آمده	دام پروار شده	بزغاله زنده به دنیا آمده	دام پروار شده
تابستان ۱۴۰۱	۱۸۷۶	۵۶۶۹	۵۱۳	۱۷۰۲
پاییز ۱۴۰۱	۵۵۴۳	۴۲۰۷	۱۹۴۵	۱۵۳۶
زمستان ۱۴۰۱	۱۳۱۸۸	۳۴۰۱	۳۴۸۰	۱۱۷۲
بهار ۱۴۰۲	۵۸۴۷	۴۵۷۸	۲۲۶۹	۱۴۴۷
تابستان ۱۴۰۲	۲۴۵۸	۵۰۵۳	۵۷۶	۱۶۹۵
پاییز ۱۴۰۲	۶۶۲۶	۳۶۱۴	۲۱۱۲	۱۶۳۰
زمستان ۱۴۰۲	۱۳۱۱۱	۳۳۸۹	۳۶۴۹	۱۰۰۲
بهار ۱۴۰۳	۵۴۵۴	۶۱۷۳	۲۱۸۹	۱۷۹۳
تابستان ۱۴۰۳	۳۴۸۹	۴۲۹۸	۸۵۹	۱۳۹۰
پاییز ۱۴۰۳	۸۵۳۷	۴۰۳۹	۲۳۵۲	۱۲۵۰
زمستان ۱۴۰۳	۹۸۷۹	۲۶۳۱	۲۷۰۹	۹۰۶
بهار ۱۴۰۴	۶۰۵۲	۴۲۸۶	۲۳۶۱	۱۳۸۶

مرکز آمار ایران